

Asia: OM 17/41/2015

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleisiä huomioita

Lausuntonne

Tavoite on saavutettu hyvin. Täsmennykset selkeyttävät menettelyä ja osapuolten oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä on omiaan yhtenäistämään myös käytäntöjä. Toiminnasta tulee paremmin ennakoitavaa. Tavoiteltu sääntelyn yleispiirteisyys on säilynyt.

1 luku (Yleiset säännökset)

Lausuntonne

Lain tarkoitusta koskeva säännös kiteyttää hyvin asianosaisen kannalta lain ration. Ehdotettu Määritelmät -säännös (4 §) on riittävän yleispiirteinen, mutta selkeyttää keskeisimpiä käsitteitä.

2 luku (Valitus hallintopäätöksestä)

Lausuntonne

Ehdotetut säännökset ovat selkeitä ja perusteltuja.

Luvussa säädettäisiin myös toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta (5 §). Onko pykälä mielestänne riittävän yksiselitteinen ja täsmällinen?

Säännös lienee riittävän yksiselitteinen.

Lakiin ehdotetaan uutta säännöstä asiakokonaisuuden yhdistämisestä hallinto-oikeudessa (6 §).

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

3 luku (Valituksen tekeminen)

Lausuntonne

Ehdotetut säännökset ovat selkeitä ja perusteltuja. On kannatettavaa hyväksyä valituskirjelmä myös ilman allekirjoitusta sähköisestä viranomaistoiminnasta annetun lain 9 § 2 mom mukaan.

4 luku (Muu hallintolainkäyttöasia)

Lausuntonne

On perusteltua säätää hallintoriidalle yleinen vireillepanoaika. Viiden vuoden määräaika on riittävä. On perusteltua, että toimivaltainen hallinto-oikeus hallintoriita-asiassa määräytyy yksityisen asianosaisen kotipaikan mukaan.

5 luku (Puhevalta ja avustajan tai asiamiehen käyttäminen)

Lausuntonne

Puhevaltaa ja avustajan ja asiamiehen käyttämistä koskevien säännösten sisällyttäminen lakiin esitetystä muodosta on perusteltua selkeyden takia. Näin myös ehdotetut säännökset asianosaisseuraannosta ja väliintulosta.

6 luku (Asian käsittely ja selvittäminen)

Lausuntonne

Menettely on kirjattu ehdotettuihin säännöksiin selkeästi. Asianosainen voi todeta säännöksistä oikeutensa ja velvollisuutensa ja tuomioistuimen velvollisuudet, mikä on tärkeää, kun hallintoasioissa ajatellaan maallikoiden jatkossakin itse usein hoitavan asiaansa.

Luvussa säädettäisiin päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuudesta antaa tuomioistuimen pyynnöstä lausunto sakon uhalla (8 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Ehdotus tuomioistuimen pyynnöstä annettavasta lausunnosta sakon uhalla on kannatettava. Sakon uhka ei tietenkään takaa lausunnon laatua. Kun tavoitteena on kuitenkin tehdä oikea ratkaisu ja kun viranomaisella voi olla tärkeää tietoa tämän oikeellisuuden varmistamiseksi, uhkasakonkin on oltava käytettävissä keinovalikoimassa.

Säännös selvityksen rajoittamisesta olisi uusi (12 §).

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne

Tuomioistuimella pitää olla mahdollisuus määräajan asettamiseen. Yhtä tärkeää on, että tähän määräaikaan voi pyytää perustellusta syytä pidennystä.

Luvussa säädettäisiin myös eri selvityskeinoista. Uusia selvityskeinoja olisivat suullinen valmistelu ja tarkastus.

Suullinen valmistelu (13 §)

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne

Suullinen valmistelu todennäköisesti tehostaa asian käsittelyä tilanteissa, joissa se on käyttökelpoinen.

Tarkastus (15 §)

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommenttinne

-

Luvussa olisi säännös järjestyssakon tuomitsemisesta tuomioistuimen arvoa loukkaavan kirjallisen aineiston toimittamisen perusteella (20 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta? Pitäisikö tuomioistuimen varoittaa kirjallisen aineiston toimittajaa ennen sakon tuomitsemista?

-

7 luku (Suullinen käsittely)

Lausuntonne

Vajaavaltaisen suullista kuulemista, itsekriminointisuoja ja hyödyntämiskieltoa koskevat säännökset pitää säätää myös lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Ehdotetut säännökset ovat selkeitä.

8 luku (Hallintotuomioistuimen päätöksenteko)

Lausuntonne

Luvussa ehdotetut säännökset selkeyttävät menettelyä. Uusi 3 §, jolla ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä käytäntöä, on erityisesti maallikkona asiaansa hoitavalle asianosaiselle hyödyllistä informaatiota.

9 luku (Tiedoksianto)

Lausuntonne

On erityisesti turvapaikka-asioissa muodostunut ongelmalliseksi hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksianto asianosaisen käyttämälle avustajalle, koska avustajat eivät lyhyiden valitusaikojen kuluessa läheskään aina tavoita päämiestä neuvotellakseen tämän kanssa valituksen tekemisestä ja muista mahdollista toimenpiteistä päätöksen johdosta. Näissä tilanteissa tosiasiallisesti tiedoksianto päämiehelle jää tekemättä ja asia ikävästi avustajan harteille. Turvapaikka-asioissa päämiesten tavoitettavuutta heikentää erityisesti pitkät käsittelyajat ja päämiesten siirrot vastaanottokeskuksista toiseen sekä tulkkauksen tarve. Näihin avustaja ei voi vaikuttaa.

Avustajalla tulisi olla mahdollisuus tehdä varaus ilmoittamaansa prosessiosoitteeseen siitä, ettei ota vastaan tällaisia tiedoksiantoja, joista alkaa kulua muutoksenhakuaika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Tällöin tiedoksianto pitäisi toimittaa suoraan päämiehelle. Mikäli näin ei säädetä, avustajat voivat joutua harkitsemaan, ilmoitetaanko avustajan osoite asiassa prosessiosoitteeksi.

Huolta asianosaisten oikeusturvan vuoksi herättää postin kulun monta kertaa karissut luotettavuus ja sähköistä asiointia valitettavan usein vaivaavat ongelmat. Miten asianosainen todistaa, ettei ole tiedoksiantoja vastaanottanut, kun vastuu tiedoksisaannista siirretään vastaanottajalle?

Ehdotuksen mukaan ainoastaan velvoittavat päätökset, joiden tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika, tulisi antaa tiedoksi todisteellisesti (1 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Kaikki päätökset, joista alkaa muutoksenhaku-aika, pitää antaa tiedoksi todisteellisesti.

10 luku (Oikeudenkäyntikulut)

Lausuntonne

Oikeudenkäyntikuluja koskevat säännökset on syytä kirjata lakiin. Tulisiko kuitenkin oikeudenkäymiskaaren tavoin vielä todeta periaatteellisena lähtökohtana olevan, että jutun häviö joutuu yleensä suorittamaan jutun voittajan oikeudenkäyntikulut?

11 luku (Päätöksen korjaaminen ja täydentäminen)

Lausuntonne

Ehdotetut säännökset puoltavat paikkansa.

Säännös päätöksen täydentämisestä olisi uusi (2 §).

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

-

12 luku (Valitus hallintotuomioistuimen päätöksestä)

Lausuntonne

Ehdotetut säännökset selkeyttävät menettelyä.

Ehdotuksen mukaan uudessa yleislaissa olisi pääsääntönä, että hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan (1 §). Tarvittaessa poikkeuksista säädettäisiin jatkossa erikseen. Ehdotus valituslupamenettelystä pääsääntönä poikkeaisi voimassa olevasta laista.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

Korkeimman hallinto-oikeuden roolia ennakkopäätöstuomioistuimena on syytä vahvistaa, jotta ohjaavia linjauksia saataisiin ja jotta niitä saataisiin nopeammin verrattuna nykytilaan.

Hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella ei nykyisten yleissäännösten mukaan ole valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Viranomaiselle ehdotetaan valitusoikeutta tilanteessa, jossa ensi asteen hallintotuomioistuin on kumonnut sen päätöksen tai muuttanut sitä (3 §). Ehdotus päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta poikkeaisi voimassa olevasta laista.

Kannatan ehdotusta

Mahdolliset lisäkommentit

Jotta ennakkopäätöksiä tärkeistä kysymyksistä voidaan saada, viranomaisen valitusoikeus on välttämätön.

13 luku (Ylimääräinen muutoksenhaku)

Lausuntonne

Ylimääräistä muutoksenhakua koskevia säännöksiä on perusteltua muuttaa esitetyllä tavalla. Erityisesti purun määräajan lyhentäminen samaan kuin oikeudenkäymiskaassa on säädetty, on järkevää.

Kantelu ylimääräisenä muutoksenhakeina ehdotetaan poistettavaksi. Nykyiset kanteluperusteet yhdistettäisiin purkuperusteisiin (5 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Ehdotettu säännös kanteluperusteiden yhdistämisestä purkuperusteisiin selkeyttää ylimääräistä muutoksenhakua.

Luvussa ehdotetaan nimenomaista säännöstä ylimpien laillisuusvalvojen oikeudesta hakea purkaa lainvoimaiseen päätökseen (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

On vaikea arvioida, kuinka usein ylimmät laillisuusvalvojat käyttäisivät kyseistä oikeutta, mutta poikkeustilanteita varten mahdollisuus on perusteltua heille taata.

Ehdotuksen mukaan muun hakijan kuin viranomaisen olisi päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävä lainoppinutta avustajaa (6 §). Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

Ehdotetulla tavalla säätäen purkuhakemuksen tarkoituksenmukaisuus tulisi juridisesti riittävästi arvioiduksi suhteessa purkuhakemuksesta todennäköisesti saatavilla olevaan hyötyyn. Edellytys toisin sanoen karsisi todennäköisesti purkuhakemuksia.

14 luku (Päätöksen täytäntöönpano ja hallintotuomioistuimen väliaikaiset määräykset)

Lausuntonne

-

Oikeudenkäymiskaaren ehdotettujen muutosten johdosta yleisiltä tuomioistuimilta poistuisi toimivalta antaa turvaamismääräyksiä hallintolainkäyttöasioissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta?

On perusteltua säätää, että hallintolainkäyttöasioissa väliaikaisen oikeusturvan toteuttaminen kuuluu kaikilta osin hallintotuomioistuimelle. Lainkäytön järjestelmä selkeytyy.

15 luku (Voimaantulo)

Lausuntonne

Ei lausuttavaa.

Liitelaite

Mahdolliset kommentit

-

Yksityiskohtaisia huomioita

Tekniset huomiot

-

Harmaala Ritva
Pirkanmaan oikeusaputoimisto - Pirkanmaan oikeusaputoimisto kuuluu
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin.